

VAASAN YLIOPISTOLEHTI
4/1994 27.5.1994

Päätoimittaja: Leena Haapoja
Toimittaja: Päivi Antola
Toimitussihteeri: Tarja Salo
Painos: 1700

Osoite: Vaasan yliopisto
PL 297, 65101 Vaasa
Puhelin: 961-3248 224
Fax: 961-3248 208
E-mail: lha@uwasa.fi

Seuraava yliopistolehti ilmestyy 30.9.
Aineisto toimitukseen 19.9.

ISSN 1236-6730

Kannen kuva:

Uusi päärakennus rakennusvaiheessa kuvattuna Tervahovinkujan puoleiselta sivulta huhtikuun lopulla.

SISÄLLYS

Seitsemän vuotta Raakelin tähden.....	1
Utittasatoa	2
Uusi kampus valmistumassa	6
Kaksikieliset lapset hallitsevat ruotsin kielen.....	8
Kuluttajakäyttäytyminen talousmaantieteellisenä tutkimuskohteena	10
Thornton Wilder ohjaajana, näytelmäkirjailijana ja opettajana	13
Henkilökuntayhdistys jäsentensä edunvalvoja	14
Itämeri – Euroopan tulevaisuuden alue	17
Matkalla Eurooppaan	20
EU:n informaatioverkot Suomessa	21
Kääntäjä ei koskaan saavuta täydellisyyttä	22
"Englanti tarttuu vaatteisiin"	24
Muutostekijöillä menestykseen	26
Juristikoulutusta Vaasassa kolme vuotta – ensimmäinen valmistui helmikuussa	28
Matkoilta	30
Suoritettut tutkinnot	37

Seitsemän vuotta Raakelin tähden

Toisesta yhteydestä tunnettua lainausta mukaillen voin nyt todeta, että seitsemän vuotta Raakelin tähden – kohteena vain oma Alma Materimme, Universitas Wasaensis – on osaltani kohta takanapäin. Kahden kuukauden kuluttua päättyvä seitsemän vuoden mittainen jakso Vaasan yliopiston rehtorina antaa aiheen jo tässä vaiheessa tarkastella eräitä tuon ajanjakson yleispiirteitä ja tärkeimpiä tapahtumia.

Kulunut seitsemän vuoden aika on ollut sekä koko Suomen yliopistolaitoksen että Vaasan yliopiston kannalta tavattoman mielenkiintoinen ja tapahtumista runsas. Aloittaessani rehtorina v. 1987 korkeakoululaitoksen uusi, järjestyksessään toinen kehittämislaki oli juuri astunut voimaan. Kehittämislain tarkoituksena oli turvata korkeakouluille reaalisesti vähintään entisen tasoiset voimavarat kymmenen seuraavan vuoden aikana. Kehittämislakia terästettiin vielä erillisellä valtioneuvoston päätöksellä, joka lupasi lain voimassaolon ensimmäisellä puoliskolla korkeakoulujen eräille keskeisille määrärahamomenteille vuotuisen 15 %:n kasvun. Suotuisan määrärahakehityksen ehdoksi asetettiin lukuisia edellytyksiä: korkeakoulujen ohjaus- ja johtamisjärjestelmät tuli uusua, korkeakoulujen tuli tehostaa toimintaansa peruskoulutuksessa ja erityisesti tutkijankoulutuksessa ja tutkimuksessa, kansainvälisyyden tuli ulottua myös opiskeluun jne.

Kehittämislaki ja siihen liitetty valtioneuvoston päätös toteutuivat mallikelpoisesti vuoteen 1992 saakka (VNP:n voimassaoloaika tosin päättyi jo v. 1991). Määrärahakehitys oli suotuisa ja korkeakoulut voivat tehostaa toimintaansa ja nostaa tuloksellisuuttaan lain tarkoittamalla tavalla. Loppuvuodesta 1992 tilanne kuitenkin dramaattisesti muuttui. Kehittämislaki kumottiin seuraavaksi vuodeksi – ja jatkoa on seurannut vuosittain. Budjeteissa lähdettiin lähes 10 %:n vuotuisen leikkausten tielle. Virkoja joudutaan pitämään täyttämättöminä ja osin myös hoitamattomina. Koko henkilökunta on joutunut kokemaan joko vapaaehtoisesta tai työnantajan määräämän lomautuksen. Laitte- ym. hankinnat on lähes kokonaan jäädytetty ja käyttövarat ovat minimissään. Kirjastot tuskailevat uushankintojensa olemattomuuden takia. Seuraavat leikkaukset eivät enää hoidu yliopistojen sisäisellä joustavuudella, toimintojen tehostamisella tai rationoinnilla, vaan ne ulottavat välittömät vaikutuksensa myös muuhun yhteiskuntaan: työttömyys lisääntyy, opiskelu häiriintyy (esim. yliopistojen määräaikaiset sulkemiset tai sisäänoton rajoitukset), tutkimusyhteistyö yrity maailman kanssa vaarantuu, tapahtunut riipeä edistyminen kansainvälistymisessä hidastuu tai loppuu jne. Nykyisellä voimavaratasolla – mikäli lähivuosina olisi varmuus paremmasta kehityksestä – yliopistolaitos voitaisiin vielä luotsata laman yli ilman tulevaisuudelle aiheutettuja korvaamattomia vahinkoja.

Edellä kuvattu toimintaedellytyksiin liittyvä yleispiirre on heijastunut myös Vaasan yliopiston toimintaan. Suotuisat vuodet olivat meidän kohdallamme yleislinjaakin suotuisimmat, oli tullut vihdoinkin läntisen Suomen vuoro. Vastavasti nykyiset ankeat ajat ottavat kovalle. Voimakkaassa kehitysvaiheessa olevan yliopiston on erityisen vaikea löytää

toimivia ratkaisuja murenevaan rahoituspohjaansa. Iloisia poikkeuksia kuitenkin on: lamankin aikana uutta yliopistoaluetta rakennetaan, korkean teknologian yhteislaboratorio luouutta pohjaa paitsi siihen osallisille oppilaitoksille niin myös tulevalle osaamiskeskukselle, ja ympäristö on lisännyt tukeaan yliopistolle mm. professori- ja muine virkalahjoituksineen.

Kuluneen seitsemän vuoden tärkein tapahtuma Vaasan yliopistossa on eittämättä ollut yliopistokehityksen lopullinen toteutuminen. Kauppakorkeakouluna aloittanut korkeakoulu oli jo 1980-luvun alussa laajentanut toimialaansa humanistisille ja yhteiskuntatieteellisille aloille. Vuosikymmenen lopulla aloitettiin teknis-taloudellinen koulutus sekä omana teollisuusekonomikoulutuksena että yhteishankkeena teknillisen korkeakoulun kanssa. Nämä toimialan laajennukset yhdessä ripeän kasvun ja toiminnan voimistumisen kanssa aikaansivat 1990-luvulle tultaessa tilanteen, jossa korkeakoulu voitiin nimeä ja toiminnan organisointia myöten muuttaa yliopistoksi.

Asteittaisen kehityksen tuloksena syntyi yliopisto, jolla on omaleimainen ja maamme muista yliopistoista selvästi erottuva profiilinsa. Vaasan yliopisto on talouteen (erityisesti yritystalouteen), hallintoon ja kulttuuriin väliseen kanssakäymiseen erikoistunut ylintä opetusta ja tutkimusta harjoittava korkeakoulu, jonka keskeinen vahvuusalue on oman vaikutusalueensa elinkeino- ja muun yhteiskuntaelämän palveleminen. Yliopisto on yhä lisääntyvästi kansainvälinen, ja vahvojen pohjoismaisten yhteyksiensä lisäksi se painottaa suuntautumisen Eurooppaan, erityisesti Itämeren alueelle, ja Pohjois-Amerikkaan.

Vuoden 1987 Vaasan korkeakoulu tunnettiin varmasti parhaiten hyvin toimivasta ekonomikoulutuksestaan. Perustutkintojärjestelmän hyvä toimivuus yliopiston kaikilla koulutusaloilla on myös tämän päivän Vaasan yliopiston tärkein vahvuustekijä. Tuloksellisuusmittaukset ovatkin toistuvasti osoittaneet yliopiston peruskoulutuksensa osalta sijoittuvan korkeakoulujemme kärkipäähän sekä kokonaisuudessaan että alakohtaisissa vertailuissa.

Kaksikymmentävuotias korkeakoulu ei ensimmäisessä promotiossaan v. 1988 voinut ylpeillä tutkijankoulutuksensa runsailla tuloksilla. Vihittäviä tohtoreita oli 10 ja jatkotutkintojen suoritustahti oli kokonaisuudessaan suuruusluokkaa 2 tutkintoa vuodessa. Tutkijankoulutus asetettiin selkeästi uudeksi painopistealueeksi korkeakoulussa. Syyt olivat sekä ulkoisia (kehittämislain velvoitteet, näköpiirissä ollut määrärahakehityksen kytkeminen myös tutkijankoulutuksen tuloksiin) että sisäisiä (opettaja- ja tutkijakunnan rekrytoinnin onnistuminen edellyttää myös vahvaa omaa jälkikasvua). Sekä henkiset että aineelliset panostukset ovat tuottaneet tulosta verraten nopeasti: v. 1993 suoritettiin jo 20 jatkotutkintoa, joista 6 oli tohtorintutkintoja. Tutkijankoulutuksesta on tullut olennainen osa Vaasan yliopiston toimintaa.

Aikuiskoulutus on uusin tulokas yliopistollisen koulutuksen tuoteperheessä. Täydennyskoulutuskeskukset syntyivät korkeakouluihin 1980-luvun alussa (Vaasan korkeakouluun v. 1982) tuoden mukanaan ammatillisen täydennyskoulutuksen perus- ja tutkijankoulutuksen rinnalle. Pääosin tämän vuosikymmenen tulosta ovat avoimessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot. Tämän päivän Vaasan yliopistossa aikuiskoulutuksella on varsin huomattava merkitys. Täydennyskoulutus keskittyy toisaalta pitkäkestoisiiin erityisohjelmiin, "merkkituotteisiin", toisaalta se reagoi nopeasti yhteiskunnan asettamiin haasteisiin (työllisyyttä edistävät ohjelmat). Avoin korkeakoulu tarjoaa yliopisto-opintojen mahdollisuuden myös yliopistoon kuulumattomille opiskelijoille. Täydennyskoulutuskeskus ulottaa toimintansa yli koko Vaasan läänin, joko omalla toiminnallaan tai yhteistyöorganisaatioidensa välityksellä.

Suomalaisen korkeakoulujärjestelmän peruseriaatteisiin on kuullunut, että opetus ja tutkimus ovat erottamaton osa toisistaan. Tiedekorkeakoulujen osalta näin on tarkoitus jatkaakin, ammattikorkeakoulujärjestelmän puitteissa kokeillaan toisenlaisia mallia. Vaasan yliopistossa tieteellinen tutkimus on ollut mukana alusta alkaen. Tästä ovat osoituksena mm. heti kauppakorkeakoulun syn-

nyttyä perustetut julkaisusarjat ja erillinen tutkimuslaitos. Tutkimuksen määrällisellä kehityksellä on selvä yhteys tutkijakoulutuksen kehitykseen, ne ovat edistyneet käsi kädessä. Samalla tutkimuksen ambitio- ja laatuso ovat kohonneet: tutkimuksia julkaistaan yhä useammin kansainvälisillä foorumeilla, ne ovat tulosta kansainvälisistä yhteisprojekteista ja ovat alkaneet johtaa myös kansainvälisiin tutkijavierailuihin, yliopistoon ja yliopistosta ulkomaille. Kansainvälisten yhteyksiensä kehittämisessä – sekä tutkimuksen että koulutuksen alueella – Vaasan yliopistolla on kuitenkin vielä paljon tehtävää.

Vuoden 1987 Vaasan korkeakoulu oli ulkoisilta puitteiltaan vielä varsin kompakti kokonaisuus Raastuvankadun varrella sijaitsevista omissa rakennuksissaan ja niiden lähiympäristössä. Toiveet uudesta yliopistoalueesta Palosaarella elivät jo vahvana vaikka monenlaisia viivästyksiä oli hankkeen suunnittelussa ehtinytkin esiintyä. Seurannut nopea kasvu johti suomalaiselle korkeakoululle tyypilliseen ratkaisuun tilojen osalta: väliaikaisia vuokratiloja jouduttiin hankkimaan eri puolilta kaupungin keskustaa. Osoitteita oli parhaimmillaan toistakymmentä. Uudisrakennuksen rakentamisen varmistuminen ja itse työn aloittaminen on nyt johtanut sijainnin keskittämiseen myös vuokratilojen osalta: syksystä alkaen yliopistolla on vuokratiloja vain uuden yliopistoalueen välittömässä yhteydessä. Ja mikä tärkeintä, yliopisto saa pääosalle toimintojaan käyttöönsä sille itselleen suunnitellut ja rakennetut uudet toimitilat. Tulevasta syksystä alkaen toiminta jakaantuu kahteen kohteeseen: keskustan tuttuihin tiloihin (kirjasto, humanistinen tiedekunta, täydennyskoulutuskeskus) ja Palosaaren yliopistokampukselle (kauppätieteelliset tiedekunnat, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, hallintovirasto, laskentakeskus, tutkimuslaitos). Yliopisto näkyy nyt uudella tavalla Vaasan katukuvassa. Toivottavasti se näkyy vastaavasti vireänä osallistujana ja vaikuttajana Vaasan ja ympärillä olevan alueen yhteiskunta-, talous- ja kulttuurielämässä.

Ilkka Virtanen